

Návrh zákona o změně některých legislativních aktů Ukrajiny o některých otázkách vojenské služby, mobilizace a vojenské registrace, č. 10449.

Nejvyšší rada učinila krok k posílení mobilizace na Ukrajině přijetím zákona č. 10449 dne 11. dubna 2024. Tento dokument zásadně mění mobilizační proces v podmínkách války s Ruskem. Návrh zákona o mobilizaci č. 10449 podepsal prezident Ukrajiny – vrchní velitel ozbrojených sil Ukrajiny a **vstoupí v platnost měsíc po podpisu 18. května 2024.**

Klíčová ustanovení zákona:

- **Elektronický registr osob povinných k výkonu vojenské služby**

Osoby povinné k výkonu vojenské služby musí aktualizovat své osobní údaje v TCC/TCK¹ nebo v elektronické formě nebo v ASC² do 60 dnů od nabytí účinnosti zákona. Není nutné tak činit osobně v TCC/TCK, ale veškeré osobní údaje mohou změnit na dálku v e-kabinetu. Registrace osoby povinné k vojenské službě v e-kabinetu je výhradně dobrovolná.

Pádným důvodem, proč se nedostavit včas na TCC/TCK a SP, může být pouze přírodní katastrofa nebo smrt blízkého příbuzného. Pokud tak neučiní, bude stát, stejně jako v případě nedostavení se k předvolání, považovat takovou osobu za neplatiče odvodů. Poté se šéf TCC a SP obrací na policii s požadavkem na vydání této osoby. Pokud se to nepodaří, je po pěti dnech zaslán dopis osobě s dalším požadavkem. A pokud je ignorována, TCC a SP se obrátí na soud s požadavkem na uložení sankce dané osobě: dočasné omezení práva řídit automobil (s výjimkou osob se zdravotním postižením a těch, pro které je automobil jediným zdrojem profesního příjmu).

Také Ukrajinci, kteří jsou v zahraničí, by měli objasnit své údaje. Mohou tak učinit telefonicky nebo prostřednictvím e-mailové korespondence s TCC/TCK a SP ve stejné lhůtě 60 dnů. Pokud tak neučiní, budou zbaveni práva na většinu konzulárních služeb, s výjimkou registrace návratu na Ukrajinu, úkonů týkajících se dětí a úkonů na žádost odsouzených nebo zadržovaných osob v zahraničí. Dokud nebudou údaje vyjasněny, nebudou si také moci obnovit svůj cestovní pas nebo zahraniční pas Ukrajiny.

Další důležitou novinkou je, že "*studentský*" odklad je vyhrazen pouze pro první prezenční studium. Neplatí tak pro další studium.

---

¹ TCC/TCK Územní centrum pro personální a sociální podporu (TCC a SP, nebo TCK) je orgán vojenské správy Ukrajiny, který vede vojenskou evidenci a mobilizuje obyvatelstvo.

² ASC jsou Centra pro poskytování administrativních služeb (CSP/ASC) na Ukrajině jsou instituce, kde různé skupiny lidí mohou získat širokou škálu administrativních služeb v pohodlných podmínkách.

- **Dostupnost vojenského registračního dokladu**

Všechny osoby povinné k výkonu vojenské služby (včetně těch, které mají odklad nebo byly vyškrtuty z rejstříku) musí mít u sebe vojenský registrační doklad a předložit jej na žádost TCC/TCK, policejnímu důstojníkovi nebo zaměstnanci pohraniční stráže ke kontrole.

Norma se vztahuje na všechny osoby povinné k vojenské službě od 18 do 60 let. Během ověřování dokumentů pořídí TCC/TCK nebo policista fotografie a videa z procesu ověřování dokumentů (*pravidlo pořizování dokumentace vstupuje v platnost tři měsíce po podpisu zákona, protože je nutné zajistit zástupcům TCC/TCK a SP odpovídající vybavení*).

- **Mobilizace – věk od 25 let**

Nový zákon o mobilizaci 2024 počítá se snížením věku pro odvod z 27 na 25 let. Toto pravidlo ale již funguje – 2. dubna 2024 podepsal prezident Ukrajiny další zákon č. 3127-IX, který v červnu loňského roku přijala Nejvyšší rada. Tento dokument vstoupil v platnost 4. dubna 2024.

Předtím byli Ukrajinci ve věku od 18 do 27 let považováni za brance - dobrovolníky a mohli sloužit pouze dobrovolně a mobilizováni mohli být až od 27 let. Nyní mohou být mobilizováni i ti, kterým je 25 let - jsou převedeni do kategorie branců.

- **Doručení předvolání**

Předvolání se považuje za doručené i v případě, že nebylo možné jej předat osobně. Není-li osoba povinná k výkonu vojenské služby doma, pak zaměstnanci TCC/TCK nebo jiných oprávněných orgánů podepíší dokument o nemožnosti doručení a za tento den se považuje den, kdy bylo osobě povinné k výkonu vojenské služby doručeno předvolání.

- **Invalidé a osoby částečně nezpůsobilé**

V novém zákoně o mobilizaci neexistuje nic takového jako "omezená způsobilost k vojenské službě" - bude pouze způsobilá a nezpůsobilá. Ale i toto pravidlo již funguje od 4. května, kdy vstoupil v platnost zákon č. 3621-IX o právech armády na sociální ochranu.

Podle něj se ruší status omezené způsobilosti k vojenské službě a všichni, kteří byli dříve uznáni za částečně způsobilé, budou muset do 9 měsíců (zákon ještě nebyl přijat, a tak některé zdroje uvádějí do 12 měsíců) podstoupit druhou lékařskou prohlídku u VLK³.

---

³ Vojensko-lékařská komise.

- **Udělení odkladu mobilizace je osobám umožněné pouze v těchto případech:**

- Osoby se zdravotním postižením všech skupin a osoby, které nejsou uznány jako nezpůsobilé ze zdravotních důvodů, ale mají odklad po dobu 6 až 12 měsíců, po jejímž uplynutí je nutné znovu podstoupit vyšetření.
- Má-li osoba povinná k výkonu vojenské služby 3 nezletilé děti.
- Pokud je manžel nebo manželka nezletilého dítěte již ve vojenské službě.
- Pokud se jedná o nezletilé dítě se zdravotním postižením nebo závažným onemocněním.
- Adoptivní rodiče dětí se zdravotním postižením (pokud již byly děti uznány za sirotky nebo zbavené rodičovské péče).
- Pro osoby povinné k výkonu vojenské služby, které mají manžela/manželku se zdravotním postižením skupiny 3. Pokud je invalidita získána v důsledku ztráty končetiny, nohy, ruky, jednoho z párových orgánů, rakoviny, duševní poruchy, dětské mozkové obrny nebo jiných paralytických syndromů.
- Má-li osoba povinná vojenskou službu nezaopatřené rodiče se zdravotním postižením skupiny 1 nebo 2, ale zároveň je za vojenskou službu odpovědný její manžel/manželka.
- Má-li osoba povinná vojenskou službu nezaopatřeného prarodiče se zdravotním postižením skupiny 1 nebo 2, ale nemá žádné další příbuzné (i pokud příbuzní trpí onemocněním, které jim neumožňuje starat se o prarodiče).
- Studenti prezenční nebo duální formy studia, pokud získají vyšší úroveň vzdělání než ta předchozí.
- Postgraduální studenti mají nárok na odklad.
- Odklad má také vedení ministerstev, poslanci, soudci, diplomaté a řada dalších státních úředníků.
- Pokud osoba povinná k vojenské službě má blízké příbuzné, kteří se podíleli na protiteroristické organizaci nebo opatřeních k odstrašení ruské agrese, zemřeli nebo se pohřešují.
- Pokud má osoba povinná vojenskou službu blízké příbuzné, kteří byli posmrtně držiteli titulu Hrdina Ukrajiny.

Законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку, реєстр. №10449.

Верховна Рада зробила крок для посилення мобілізації в Україні, ухваливши 11 квітня 2024 року закон №10449. Цей документ вносить кардинальні зміни до процесу мобілізації в умовах війни з росією. Законопроект про мобілізацію №10449 підписаний Президентом України – Верховним Головнокомандувачем Збройних Сил України і **вступить у дію через місяць після підписання - 18 травня 2024.**

Ключові положення закону:

- **Електронний реєстр військовозобов'язаних**

Військовозобов'язані мають оновити особисті дані в ТЦК або електронному кабінеті або у ЦНАП впродовж 60 днів після введення закону в дію. Не обов'язково робити це особисто в ТЦК, а можна всі персональні дані змінити дистанційно в особистому кабінеті. Реєстрація в е-кабінеті військовозобов'язаного є виключно добровільною.

Поважною причиною не з'явитися вчасно до ТЦК та СП може бути лише стихійне лихо чи смерть близького родича. Якщо цього не буде зроблено, держава, як і у випадку неявки за повісткою, вважатиме таку особу ухилянтом. Тоді керівник ТЦК та СП звертається до поліції з вимогою доставити цю людину. Якщо й це не вдається – через п'ять днів людині направляється лист з ще однією вимогою. А якщо і він проігнорований – ТЦК та СП звертається до суду з вимогою накладити на людину штрафні санкції: тимчасове обмеження права керувати автомобілем (крім осіб з інвалідністю та тих, для яких авто є єдиним джерелом професійного заробітку).

Також уточнити свої дані мають українці, які перебувають за кордоном. Зробити це вони можуть телефоном чи в електронній переписці з ТЦК та СП протягом тих самих 60 днів. Якщо не зроблять – будуть позбавлені права на більшість консульських послуг, крім оформлення повернення до України, дій, що стосуються дітей, та дій за заявами засуджених чи затриманих за кордоном осіб. Поки не уточнять дані, вони також не зможуть поновити паспорт чи закордонний паспорт України.

Ще одне важливе нововведення – “студентська” відстрочка зберігається лише для першого навчання на денній формі.

- **Наявність військового облікового документу**

Всі військовозобов'язані (включно із тими, хто має відстрочку або знятий з обліку) повинні носити із собою військово-обліковий документ та пред'явити його на вимогу для перевірки ТЦК, поліцейського, прикордонної служби. Норма стосується всіх військовозобов'язаних від 18 до 60 років.

Під час перевірки документів ТЦК або поліцейський буде здійснювати фото - та відеофіксацію процесу перевірки документів *(ця норма вступає в дію через три місяці після підписання закону, адже потрібно забезпечити представників ТЦК та СП відповідним обладнанням)*.

- **Мобілізація з 25 років**

Новий закон про мобілізацію 2024 передбачає зниження призовного віку з 27 до 25 років. Але це правило вже працює - 2 квітня 2024 року президент України підписав інший закон №3127-ІХ, який був ухвалений Верховною Радою в червні минулого року. Набрав чинності цей документ 4 квітня 2024 року.

До цього українці віком від 18 до 27 років вважалися призовниками і могли піти служити тільки добровільно, а мобілізувати їх могли лише з 27 років. Тепер же мобілізувати можуть і тих, кому виповнилося 25 - їх переводять із категорії призовників на облік військовозобов'язаних.

- **Вручення повістки**

Повістка вважається врученою навіть, якщо не було змоги передати її особисто в руки. Якщо військовозобов'язаного нема вдома, то працівники ТЦК або інші уповноважені органи підписують документ про неможливість вручення, і ця дата вважається датою, коли військовозобов'язаному вручили повістку.

- **Інваліди та обмежено придатні**

У новому законі про мобілізацію немає такого поняття як "обмежено придатний до військової служби" - будуть тільки придатні та непридатні. Але це правило теж уже працює - 4 травня набув чинності закон №3621-ІХ про права військових на соціальний захист.

Згідно з ним статус обмежено придатний до військової служби скасовують, і всі, кого раніше визнали обмежено придатним, повинні будуть пройти повторну ВЛК (медкомісію) протягом 9 місяців.

- **Відстрочка від мобілізації**

- Інваліди всіх груп і ті, хто не визнаний непридатним за станом здоров'ям, але відстрочка має термін від 6 до 12 місяців, після чого потрібно повторно проходити огляд.
- Якщо у військовозобов'язаного 3 неповнолітні дитини.
- Якщо чоловік або дружина неповнолітньої дитини уже проходить військову службу.
- При наявності неповнолітньої дитини з інвалідністю або важким захворюванням.
- Усиновителі дітей з інвалідністю (якщо діти вже були визнані сиротами або позбавленими батьківського піклування).
- Для військовозобов'язаних, який має подружжя з інвалідністю 3 групи (якщо інвалідність набута через втрату кінцівки, стопи, кисті, одного із парних органів, онкологічне захворювання, психічного розладу, церебрального паралічу або інших паралітичних синдромів).
- Якщо у військовозобов'язаного є на утриманні батьки з інвалідністю 1 або 2 групи, але при цьому його подружжя є військовозобов'язаним.
- Якщо у військовозобов'язаного є на утриманні бабуся або дідусь із з інвалідністю 1 або 2 групи, але при цьому відсутні інші родичі (також якщо родичі мають захворювання, які не дають змоги піклуватись про бабусю чи дідуся).
- Студенти денної або дуальної форми навчання, якщо вони здобувають освіту вищого рівня, ніж уже наявна попередня.
- Аспіранти мають право на відстрочку. Відстрочку мають також керівництво міністерств, народні депутати, судді, дипломати та ряд інших державних службовців.
- Якщо у військовозобов'язаного є близькі родичі, задіяні в АТО чи заходах стримування агресії Росії, загинули або зникли безвісти.
- Якщо у військовозобов'язаного є близькі родичі, які тримали звання Героя України помертно.